Nummer VN2024-010121
Directie rve participatie

Gemeente Amsterdam

College van burgemeester en wethouders B&W

Voordracht voor de College vergadering van 16 juli 2024

Portefeuille Sociale Zaken (14)

Agendapunt B50

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met het wijzigen van de beleidsregels Handhaving, Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2021

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. In te stemmen met wijziging van de beleidsregels Handhaving, Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2021. Het gaat om de volgende wijziging:

1. Er is alleen sprake van een schending van de inlichtingenplicht wanneer deze schending bewust is geweest.

2. In te stemmen met de bijgevoegde raadsinformatiebrief, waarin de belangrijkste onderwerpen zijn:

- de Amsterdamse omgang met de inlichtingenplicht in de Participatiewet, en;
- de herziening van de beleidsregels Handhaving Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2021 in dit kader, ingaande 1 oktober 2024, en;
- de wijze waarop hiermee invulling wordt gegeven aan een eerste toepassing van Amsterdamse recht op herstel van een fout conform het initiatief wetsvoorstel van het raadslid Hofland (D66).

3. In te stemmen met inwerkingtreding van het besluit 1 per 1 oktober 2024.

Kernboodschap

In Amsterdam streeft het college naar een sociale bijstand. Daarbij hoort dat het college uitgaat van vertrouwen in de Amsterdammer. Dit betekent dat dat de Amsterdammers het recht hebben om een fout te maken. Wanneer iemand een fout maakt mag dit er niet toe leiden dat iemand wordt aangemerkt als fraudeur (1) en nadelige financiële gevolgen.

Bestuurlijke achtergrond

Op 2 maart 2023 heeft raadslid Hofland (D66) een initiatiefvoorstel ingediend, getiteld “Amsterdams recht op herstel van een fout”. Met dit voorstel wordt het college o.a. gevraagd om een Amsterdams recht op het herstel van een fout in het leven te roepen. In de bestuurlijke reactie d.d. 17 april 2023 heeft het college aangegeven het een goed idee te vinden om de mogelijkheid tot herstel allereerst toe te passen waar het volgens het lid Hofland het hardst nodig is: in de uitvoering van de inlichtingenplicht die geldt binnen het recht op een bijstandsuitkering.

Het college heeft op 14 december 2021 de beleidsregels Handhaving, Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2021 vastgesteld.

In dit kader worden de beleidsregels Handhaving, Participatiewet, IOAW, IOAZ en BBZ 2021 aangepast.

Bestuurlijke prioriteit

Bestaanszekerheid is een belangrijke prioriteit in het coalitieakkoord. Het verruimen van de regels en uitgaan van vertrouwen draagt bij aan het versterken van de bestaanszekerheid van Amsterdammers die een beroep doen op de Participatiewet.

Wettelijke grondslag

Artikel 160, eerste lid onder a Gemeentewet

Artikel 4:81 Algemene wet bestuursrecht

Onderbouwing besluit

Eind november 2023 is de Agenda Bestaanszekerheid voor Iedereen vastgesteld. Hierin zijn de inzet en acties van het college verwoord om de bestaanszekerheid van kwetsbare Amsterdammers op het terrein van inkomen, schuldhulpverlening en armoedebestrijding te versterken. In deze voordracht verzoeken wij u in te stemmen met aanpassing van de manier waarop Amsterdam omgaat met de inlichtingenplicht in de beleidsregels Participatiewet, de IOAW, IOAZ en Bbz 2021. Het is de ambitie om dit nieuwe beleid ingaande 1 oktober 2024 te hebben geïmplementeerd.

Ad 1. In te stemmen met wijziging van de beleidsregels Handhaving, Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2021. Het gaat om de volgende wijziging:

1. **Er is alleen sprake van een schending van de inlichtingenplicht wanneer deze schending bewust is geweest.**

Het fraudebegrip in de sociale zekerheid vereist dat elke overtreding van de inlichtingenplicht als fraude wordt beschouwd, zonder daarbij onderscheid te maken tussen bewuste en onbewuste schendingen van de inlichtingenplicht. Dit betekent dat wanneer de inlichtingenplicht wordt geschonden, zelfs als dit komt door een gebrek aan kennis van complexe wet- en regelgeving of door stress, de gemeente het volledige benadelingsbedrag moet terugvorderen. Ook moet het bedrag binnen een periode van maximaal 10 jaar worden terugbetaald en moet het college overwegen om een boete op te leggen.

De bestaanszekerheid van alle inwoners is een belangrijke prioriteit voor dit college, en ook wil Amsterdam een betrouwbare overheid zijn die burgers niet onnodig als fraudeur aanmerkt. Omdat er nog geen zicht is op een eerder aangekondigde landelijke herijking van het handhavingsinstrumentarium en om invulling te geven aan, adviseren we het college om de beleidsregels Handhaving, Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2021 aan te passen. De aanpassing houdt in dat in het Amsterdamse beleid onderscheid zal worden gemaakt tussen de wijze waarop we omgaan met bewuste schendingen van de inlichtingenplicht en onbewuste schendingen van de inlichtingenplicht. Dit is feitelijk (begunstigend) buitenwettelijk beleid, maar draagt bij aan het sociale bijstandsbeleid dat het college beoogt en is in lijn met de uitgangspunten van de Agenda Bestaanszekerheid voor Iedereen. Daarin heeft het college aangekondigd een scherper onderscheid tussen bewuste- en onbewuste schendingen van de inlichtingenplicht te gaan maken. Hiermee

wordt tevens invulling geven aan een eerste toepassing van het recht op herstel van een fout, zoals voorgesteld in het op 2 maart 2023 ingediende initiatiefvoorstel van het raadslid Hofland (D66) over het Amsterdams recht op herstel van een fout.

Ad 2. In te stemmen met de bijgevoegde raadsinformatiebrief, waarin de belangrijkste onderwerpen zijn:

- **de Amsterdamse omgang met de inlichtingenplicht in de Participatiewet, en;**
- **de herziening van de beleidsregels Handhaving Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2021 in dit kader, ingaande 1 oktober 2024, en;**
- **de wijze waarop hiermee invulling wordt gegeven aan een eerste toepassing van Amsterdamse recht op herstel van een fout conform het initiatief wetsvoorstel van het raadslid Hofland (D66).**

In deze brief informeert het college de gemeenteraad over hoe in Amsterdam wordt omgegaan met het ''fraudebegrip'' in het licht van de Agenda Bestaanszekerheid voor Iedereen. De kernboodschap is dat het college een sociale bijstand nastreeft. Daarbij hoort dat het college uitgaat van vertrouwen in de Amsterdammer. Dit betekent dat de Amsterdammer het recht heeft om een fout te maken. Wanneer iemand een fout maakt, mag dit niet leiden tot het oordeel 'fraudeur' en nadelige financiële gevolgen.

Ad 3. In te stemmen met inwerkingtreding van besluit 1 per 1 oktober 2024.

De beleidsregels zijn op onderdelen gewijzigd (zoals hierboven beschreven) en treden in werking met ingang van 1 oktober 2024.

Voetnoot:

(1) Naar aanleiding van een tweetal uitspraken van de Rechtbank Rotterdam moeten gemeenten de term 'fraude' uit de ICT-systemen verwijderen, als deze term gekoppeld is of gekoppeld kan worden aan een persoon in het kader van de Participatiewet. Zie: Rb. Rotterdam, 21 december 2023 1, ECLI:NL:RBROT:2023:12280 & Rb. Rotterdam, 13 juli 2023, ECLI:NL:RBROT:2023:12276.

Participatie

In het kader van de Agenda Bestaanszekerheid voor Iedereen werken we samen met het Amsterdamse Netwerk Ervaringsdeskundige om beleid en processen te verbeteren. Bij het uitwerken van de maatregel wordt het Amsterdamse Netwerk Ervaringsdeskundige actief betrokken.

Financiële onderbouwing

Conclusie

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben geen financiële consequenties.

Communicatie

Binnen de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst. De raadsbrief zal na akkoord van het college via de dagmail aan de Gemeenteraad worden verstuurd.

Buiten de gemeente

Nadat de diverse beleidsregels Handhaving, Participatiewet, IOAW/IOAZ en BBz 2021 als geheel aan het college zijn voorgelegd (voor zomer 2024) zullen deze landelijk worden gepubliceerd.

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2024-045174	Advies (pdf)
AD2024-047630	B - 50 Getekende brief VN2024-010121.pdf (pdf)
AD2024-043513	College van B&W Voordracht (pdf)
AD2024-045129	Raadsbrief Amsterdams fraudebegrip.docx (msw12)
AD2024-045128	wijzigingsbesluit beleidsregels Handhaving, participatiewet IOAZ IOAW Bbz 2021.docx (msw12)

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Informatie niet beschikbaar

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten